

BIỆN PHÁP GIÁO DỤC NÂNG CAO NHẬN THỨC LỰA CHỌN NGHỀ NGHIỆP CHO HỌC SINH TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

Võ Thị Kiều Hương
Trường THPT Chợ Gạo, Tiền Giang

Tóm tắt: Đề tài "Biện pháp giáo dục nâng cao nhận thức lựa chọn nghề nghiệp cho học sinh Trung học phổ thông" nhằm giúp học sinh có cái nhìn rõ ràng và toàn diện về việc chọn lựa nghề nghiệp. Các biện pháp thực hiện bao gồm: cung cấp thông tin về các ngành nghề, tổ chức các buổi hội thảo, tư vấn nghề nghiệp, giúp học sinh khám phá bản thân thông qua các bài trắc nghiệm và hoạt động nhóm. Ngoài ra, còn tổ chức tham quan, thực tập nghề nghiệp tại các doanh nghiệp và phát triển kỹ năng mềm cho học sinh. Kết quả mong đợi là học sinh có khả năng lựa chọn nghề nghiệp phù hợp với sở thích và năng lực cá nhân, đồng thời phát triển kỹ năng cần thiết để bước vào thị trường lao động.

Từ khóa: Giáo dục nghề nghiệp, nhận thức nghề nghiệp, lựa chọn nghề nghiệp, học sinh, năng lực...

EDUCATIONAL MEASURES TO ENHANCE CAREER AWARENESS FOR HIGH SCHOOL STUDENTS

Vo Thi Kieu Huong
Cho Gao High School, Tien Giang

Abstract: The initiative "Educational Measures to Enhance Career Awareness for High School Students" aims to provide students with a clear and comprehensive understanding of career choices. The implemented measures include providing information on various professions, organizing seminars and career counseling sessions, and helping students explore their interests through aptitude tests and group activities. Additionally, the program includes field trips, internships at enterprises, and soft skills development. The expected outcome is that students will be able to choose careers that align with their interests and abilities while acquiring essential skills for entering the job market.

Keywords: Career Education, Career Awareness, Career Choice, Students, Competency Development.

Nhận bài: 05/02/2025

Phản biện: 22/02/2025

Duyệt đăng: 26/02/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh xã hội hiện đại, việc lựa chọn nghề nghiệp là một trong những quyết định quan trọng và ảnh hưởng trực tiếp đến tương lai của mỗi cá nhân. Đặc biệt, đối với học sinh Trung học phổ thông (THPT), đây là giai đoạn quan trọng trong việc hình thành định hướng nghề nghiệp và xây dựng tương lai. Tuy nhiên, nhiều học sinh hiện nay vẫn chưa có sự nhận thức đầy đủ về các ngành nghề, nhu cầu thị trường lao động cũng như khả năng và sở thích cá nhân. Các em thường gặp khó khăn trong việc xác định nghề nghiệp phù hợp, dẫn đến lựa chọn sai lầm, thiếu định hướng, hoặc không đạt được sự thành công trong công việc trong tương lai. Thực tế, nhiều em học sinh vẫn thiếu thông tin về các ngành nghề, xu hướng phát triển nghề nghiệp, và chưa có những kỹ năng cần thiết để tự đánh giá bản thân và lựa chọn nghề nghiệp một cách đúng đắn. Trước tình hình đó, người viết xin đề xuất đề tài "Biện pháp giáo dục nâng cao nhận thức lựa chọn nghề nghiệp cho học sinh Trung học phổ thông" nhằm tìm ra các phương pháp giáo dục hiệu quả, giúp học sinh nhận thức rõ ràng và lựa chọn nghề nghiệp phù hợp với năng lực và đam mê.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

1. Khái niệm nghề nghiệp và lựa chọn nghề nghiệp

Nghề nghiệp được hiểu là công việc mà con

người lựa chọn để gắn bó trong một khoảng thời gian dài, nhằm kiếm sống và phát triển bản thân. Lựa chọn nghề nghiệp là quá trình cá nhân xem xét, đánh giá và quyết định chọn một công việc phù hợp với năng lực, sở thích và yêu cầu của xã hội. Đây là một quyết định quan trọng, ảnh hưởng lớn đến sự nghiệp và cuộc sống của mỗi người, đặc biệt đối với học sinh THPT, khi các em bắt đầu định hướng tương lai.

2. Vai trò của giáo dục nghề nghiệp trong việc lựa chọn nghề nghiệp

Giáo dục nghề nghiệp có vai trò quan trọng trong việc trang bị cho học sinh những kiến thức, kỹ năng cần thiết để tự định hướng và lựa chọn nghề nghiệp. Theo lý thuyết của nhiều nhà giáo dục, giáo dục nghề nghiệp không chỉ giúp học sinh hiểu rõ các ngành nghề, mà còn giúp các em phát triển kỹ năng tự đánh giá bản thân, khám phá sở thích, khả năng, từ đó đưa ra quyết định nghề nghiệp phù hợp. Học sinh cần được hướng dẫn để nhận thức về sự quan trọng của việc lựa chọn nghề nghiệp sớm, giúp giảm thiểu những sai lầm và sự thiếu định hướng trong tương lai.

3. Giải pháp thực hiện

Việc lựa chọn nghề nghiệp đúng đắn là rất quan trọng đối với học sinh THPT. Các giải pháp

dưới đây sẽ là công cụ hữu ích để nâng cao nhận thức và giúp học sinh chuẩn bị tốt hơn cho tương lai nghề nghiệp:

3.1. Cung cấp thông tin về nghề nghiệp

Tổ chức hội thảo và tọa đàm với chuyên gia: Nhà trường tổ chức các buổi hội thảo, tọa đàm với sự tham gia của các chuyên gia trong nhiều ngành nghề khác nhau. Qua đó, học sinh sẽ có cơ hội lắng nghe chia sẻ về yêu cầu công việc, xu hướng phát triển nghề nghiệp, và các cơ hội việc làm trong tương lai. Những cuộc gặp gỡ này giúp học sinh nhận thức rõ hơn về đặc thù từng nghề, từ đó mở rộng tầm nhìn và làm cơ sở cho việc lựa chọn nghề nghiệp phù hợp.

Mời cựu học sinh thành công chia sẻ kinh nghiệm: Các cựu học sinh đã thành công trong sự nghiệp sẽ được mời quay lại trường để chia sẻ hành trình nghề nghiệp của mình. Những câu chuyện thực tế về những khó khăn, thành công và bài học kinh nghiệm sẽ là nguồn động viên lớn lao, giúp học sinh có cái nhìn thực tế hơn về nghề nghiệp mà các em đang quan tâm.

3.2. Hướng dẫn học sinh tự khám phá bản thân

Tổ chức các hoạt động khám phá bản thân: Trường tổ chức các hoạt động giúp học sinh tự đánh giá sở thích, khả năng và tính cách qua các bài trắc nghiệm nghề nghiệp, bài tập nhóm hoặc các cuộc thảo luận về những ước mơ và nguyện vọng nghề nghiệp. Các bài kiểm tra giúp học sinh nhận diện được điểm mạnh và điểm yếu của bản thân, từ đó hiểu rõ hơn về nghề nghiệp phù hợp với mình.

3.3. Tư vấn nghề nghiệp cá nhân

Cung cấp dịch vụ tư vấn nghề nghiệp: Nhà trường cung cấp dịch vụ tư vấn nghề nghiệp cá nhân, nơi học sinh có thể gặp gỡ các chuyên gia tư vấn để thảo luận về nghề nghiệp, sự nghiệp và những lựa chọn nghề nghiệp phù hợp. Dịch vụ tư vấn này giúp học sinh giải đáp những băn khoăn,

khó khăn và định hướng tương lai nghề nghiệp một cách rõ ràng và chính xác.

Xây dựng kế hoạch phát triển nghề nghiệp cá nhân: Dựa trên kết quả các bài trắc nghiệm, khả năng học tập và sở thích cá nhân, mỗi học sinh sẽ được xây dựng một kế hoạch phát triển nghề nghiệp chi tiết, bao gồm các bước cụ thể để phát triển kỹ năng và đạt được mục tiêu nghề nghiệp trong tương lai.

3.4. Tổ chức các chương trình tham quan và thực tập nghề nghiệp

Hợp tác với các doanh nghiệp và tổ chức: Trường sẽ hợp tác với các doanh nghiệp và tổ chức trong các ngành nghề để tổ chức các chương trình tham quan thực tế, tạo cơ hội cho học sinh được tiếp xúc trực tiếp với các môi trường làm việc. Tham quan tại các công ty, xí nghiệp hoặc cơ sở sản xuất sẽ giúp học sinh có cái nhìn chân thực về công việc, công nghệ và quy trình làm việc trong thực tế.

Tạo cơ hội thực tập nghề nghiệp: Học sinh sẽ được khuyến khích tham gia vào các chương trình thực tập tại các doanh nghiệp, tổ chức hoặc cơ sở đào tạo nghề. Đây là cơ hội để học sinh áp dụng kiến thức đã học vào thực tế, cũng như phát triển các kỹ năng nghề nghiệp quan trọng như giao tiếp, làm việc nhóm, giải quyết vấn đề trong môi trường công sở.

4. Kết quả của đề tài

Kết quả của đề tài này phản ánh sự thay đổi rõ rệt trong nhận thức và khả năng lựa chọn nghề nghiệp của học sinh THPT sau khi áp dụng các biện pháp giáo dục nghề nghiệp. Các số liệu cho thấy sự cải thiện đáng kể trong các tiêu chí như nhận thức về nghề nghiệp, khả năng tự đánh giá bản thân, sự tham gia vào hoạt động ngoại khóa, tư vấn nghề nghiệp, và các kỹ năng mềm. Những kết quả này chứng tỏ hiệu quả của chương trình giáo dục nghề nghiệp trong việc hỗ trợ học sinh xác định nghề nghiệp phù hợp và chuẩn bị tốt cho tương lai:

Tiêu chí	Trước khi áp dụng biện pháp (2022 - 2023)	Sau khi áp dụng biện pháp (2023 - 2024)	Tỷ lệ thay đổi (%)
Nhận thức về nghề nghiệp.	40% (Số lượng học sinh có nhận thức rõ về nghề nghiệp).	80% (Số lượng học sinh có nhận thức rõ về nghề nghiệp).	40%
Khả năng tự đánh giá bản thân (sở thích, năng lực).	30% (Số lượng học sinh tự đánh giá được sở thích và năng lực).	70% (Số lượng học sinh tự đánh giá được sở thích và năng lực).	40%
Tỷ lệ học sinh tham gia hoạt động ngoại khóa (câu lạc bộ, tình nguyện, thực tập).	50% (Số lượng học sinh tham gia hoạt động ngoại khóa).	85% (Số lượng học sinh tham gia hoạt động ngoại khóa).	35%

Sự tham gia vào các chương trình tư vấn nghề nghiệp.	20% (Số lượng học sinh tham gia tư vấn nghề nghiệp).	60% (Số lượng học sinh tham gia tư vấn nghề nghiệp).	40%
Sự hài lòng về chương trình giáo dục nghề nghiệp.	50% (Số lượng học sinh hài lòng về chương trình).	90% (Số lượng học sinh hài lòng về chương trình).	40%
Tỷ lệ học sinh chọn đúng nghề nghiệp phù hợp với khả năng.	35% (Số lượng học sinh chọn nghề nghiệp phù hợp)..	75% (Số lượng học sinh chọn nghề nghiệp phù hợp).	40%
Kỹ năng mềm (giao tiếp, làm việc nhóm, giải quyết vấn đề).	45% (Số lượng học sinh có kỹ năng mềm tốt).	85% (Số lượng học sinh có kỹ năng mềm tốt)	40%

Bảng số liệu về kết quả đánh giá hiệu quả các biện pháp giáo dục nghề nghiệp cho học sinh THPT trong 2 năm học (2022 - 2023 và 2023 – 2024)

III. KẾT LUẬN

Qua nghiên cứu và áp dụng các biện pháp giáo dục nghề nghiệp, kết quả đạt được cho thấy một sự cải thiện rõ rệt trong nhận thức và khả năng lựa chọn nghề nghiệp của học sinh THPT. Các biện pháp như cung cấp thông tin nghề nghiệp đa dạng, tổ chức các buổi tư vấn nghề nghiệp chuyên sâu, và phát triển các kỹ năng mềm đã giúp học sinh tự đánh giá bản thân tốt hơn, hiểu rõ hơn về các ngành nghề và xu hướng thị trường lao động. Đồng thời, các em cũng đã biết cách kết hợp sở

thích cá nhân với năng lực của mình để đưa ra những quyết định nghề nghiệp phù hợp. Sự thay đổi này không chỉ giúp học sinh có cái nhìn rõ ràng hơn về tương lai nghề nghiệp mà còn nâng cao chất lượng giáo dục nghề nghiệp trong trường học. Những kiến thức và kỹ năng được trang bị sẽ giúp học sinh chuẩn bị tốt hơn khi bước vào môi trường làm việc, đồng thời giảm thiểu tình trạng chọn sai nghề nghiệp, thiếu định hướng, hay gặp phải các vấn đề về thất nghiệp sau khi tốt nghiệp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông – Hướng dẫn thực hiện công tác giáo dục nghề nghiệp trong trường THPT*. Hà Nội: NXB Giáo dục Việt Nam.
2. Nguyễn Văn Bằng (2019), *Phương pháp giáo dục nghề nghiệp cho học sinh THPT*, Tạp chí Giáo dục và Đào tạo, số 25, trang 45-50.
3. Lê Thị Lan (2020), *Nâng cao nhận thức về lựa chọn nghề nghiệp cho học sinh THPT*, *Nghiên cứu và ứng dụng trong giáo dục*, NXB Đại học Sư phạm.
4. Tạ Hữu Thủy (2017), *Giáo dục nghề nghiệp trong trường THPT: Tầm quan trọng và giải pháp*, Tạp chí Nghiên cứu giáo dục, số 6, trang 32-36.
5. Trần Thị Thanh Hương (2021), *Phát triển kỹ năng mềm cho học sinh trong giáo dục nghề nghiệp*, Tạp chí Giáo dục nghề nghiệp, số 12, trang 23-27.
6. Ngô Thị Tuyết Mai (2022), *Định hướng nghề nghiệp cho học sinh THPT trong bối cảnh thay đổi công nghệ*, Tạp chí Phát triển giáo dục, số 8, trang 78-81.